బావా, మరదలు

★ మొక్కపాటి నరసింహశాస్త్రి ★

జంతు సంతానంలో మానవుని విశిష్టునిగా నిరూపించే లక్షణాలలో అతను నవ్వగల శక్తి ముఖ్యమైనది. ఇతర జంతువులు కూడా కొన్ని-ముఖ్యంగా కోతులు వగైరా-నవ్వగలవనీ, అప్పుడప్పుడు అవి నవ్వుతూండడము చూచామనీ ఈమధ్యను కొంతమంది జంతుశాస్త్రజ్ఞులు వ్రాశారు. కాని అవి ఎందుకు నవ్వుతున్నాయో ' ఒకసారి ఒక కారణంవల్ల అవి నవ్వినట్లు కనపడితే, మళ్లీ అదేకారణం కల్పిస్తే నవ్వుతాయో నవ్వవో, ఆ నవ్వు తెలిసి నవ్వడమో తెలియక నవ్వడమో, ఇత్యాది విషయాలు ఖచ్చితంగా తేల్చవలసినవి, ఇంకా చాలా ఉన్నాయి. మానవుని విషయంలో మటుకు అలాటి సందేహాలేవీ లేవు! 'మేన్ ఈజ్ ఏ లాఫింగ్ ఏనిమల్' అని ఏనాడో పెద్దలు సూత్రీకరించారు. మానవుడికి అనాదినుంచీ జన్మహక్కుగా సంక్రమించినవి రెండు ఉద్రేకాలు ముఖ్యమైనవి-ఏడుపూ, నవ్వూనూ. సృష్ట్యాదినుంచి నేటివరకూ మానవుడు నవ్వుయొక్క అవసరాన్ని గుర్తిస్తూనే ఉన్నాడు. నవ్వుతూనూ ఉన్నాడు. అయితే ఆదిమానవుడు నవ్విన నవ్వుకూ మన నవ్వుకూ చాలా తేడా ఉండవచ్చు. అతనికి నవ్వు తెప్పించిన సందర్భాలూ మనకు నవ్వుపుట్టించే సందర్భాలూ వేరుకావచ్చు. కాని నవ్వడం మట్టుకి మానవజాతికి అవసరం అనేది ప్రధాన విషయం. ప్రతినిత్యం మనం - ఏదోరకంగా అనుభవించే కష్టాలకు విరుగుడు ఈ నవ్వు ఒక్కటే. కేవలం విరుగుడే కాదు; మండు వేసంగిలో కుతకుతా ఉడికిపోతున్న శరీరానికి సంధ్యాసమయంలో వచ్చే మలయానిలమిచ్చే సౌఖ్యములాటి సౌఖ్యమునిస్తుంది నవ్వు. అంతేకాదు. కడుపులో కల్మషాన్ని ఆముదము శోధించి వెడలకొట్టినట్లు మనసులో మాలిన్యాన్ని నవ్వు శోధించి శుభ్రపరుస్తుందన్నాడు ఒక తత్వవేత్త. ఎవరు ఏమన్నా మానవుడు నవ్వకుండా బ్రతకలేడనే విషయం అందరూ ఒప్పుకున్నదే. అయితే దేన్నిచూచి నవ్వుతున్నాడు—ఎందుకు నవ్వుతున్నాడు అనే విషయం చాలా పెద్దది. వర్తమానంలో మనకు అవసరం లేనిది.

నవ్వుకు కారణాలు మట్టుకు అనేకం ఉన్నాయని పెద్దలు అంగీకరించారు. అంత సూక్ష్మ విచారణ చేయకుండా, హాస్యం, స్థూలంగా రెండు జాతులుగా విడదీయవచ్చును. ఒకటి సాంఘికం-రెండు సాంసారికం. మన ఆచారాలూ, వేషభాషలూ, కట్టుబాట్లూ, నీతినియమాలూ వగైరాలకు సంబంధించిన హాస్యం సాంఘికమూ; ప్రతి నిత్యమూ, ప్రతిఇంటా ఉండేవ్యక్తుల మధ్యను జరిగే చతురోక్తులు వగైరా సాంసారిక హాస్యం.

హాస్యం ఎల్లప్పుడూ ఒక్కమోస్తరుగా ఉండదు. దేశాన్నిబట్టీ, కాలాన్నిబట్టీ మారుతూ ఉంటుంది. మానవుడి నాగరికతతోబాటు బుద్ధివికాసంతోపాటు ఈహాస్య స్వరూపం మారుతూ ఉంటుంది. ఈసత్యం సాంసారిక హాస్యానికి వర్తిస్తుంది. పూర్వ కాలంలో హాస్యం ఈనాడు మోటుగా ఉన్నట్టుంటుంది. నేటి హాస్యం ముందు తరాలవాళ్లకు అదోరకంగా ఉండొచ్చు.

సంసారంలో అన్ని విషయాలకువలెనే ఈహాస్యానికి కూడా మనకు కొన్ని కట్టుబాట్లు ఉన్నాయి: పాశ్చాత్య దేశాలలో తల్లితండ్రులు పిల్లలనూ, సోదర సోదరీమణులు తమలో ఒకర్ని ఒకరు ఒక మోతాదులో హాస్య నైపుణ్యం ప్రదర్శించి వేళాకోళాలు చేసుకోవచ్చును. మనలో ఆవేళాకోళాలు చాలాదూష్యాలు. సంసారం దుఃఖమయమని తెలిసిన మన పెద్దలు ఆదుఃఖాల నుంచి తప్పించుకోడానికి హాస్యం అవసరమని కూడా గుర్తించారు. అయితే అది హద్దుమీరకుండా, గుడ్డివాడు విసిరిన రాయిలా అందరకూ తగలకుండా కొన్ని కట్టుబాట్లు చేశారు. బంధువర్గంలో హాస్య నిలయులుగా కొందరను ఏర్పాటు చేశారు. పెద్దవారిలో పురుషునికి వియ్యంకుడు-అనగా కోడలు తండ్రి; స్త్రీకి వియ్యపురాలు అనగా కోడలుతల్లి; సమవారిలో పురుషుడుకి తమ్ముడు భార్య, అలాగే స్త్రీకి తమ్ముడు భార్యకాని, చెల్లెలి భర్తకాని-చిన్నవాళ్లలో ముఖ్యంగా ఆడపిల్లలకు అక్కమొగుడు మగపిల్లలకు అన్నభార్య, హాస్య నిలయులవుతారనీ వారితో తమ చిత్తం వచ్చినట్లు పరాచిక మాడవచ్చుననీ మనపెద్దలు నిర్ణయించారు. సమిష్టి కుటుంబాలనే మన సాంఘిక వ్యవస్థ ఈవీలును కల్పించింది. పాశ్చాత్యులలో ఇలా అందరూ కలిసి ఉండడమనేది సాధ్యంకాక పోవడం చేత నక్కడ ఈ హాస్యానికి అవకాశం కలగలేదనుకుంటాను. హాస్యం ప్రథమ దశలో క్రియాత్మకంగాఉండి - అనగా "ప్రేక్టికల్ జోక్స్" అంటారే అవి—క్రమంగా శబ్దాత్మకంగా మారినట్టే - (వెర్బల్ జోక్స్)-సాంసారిక హాస్యంలోకూడా ఈవిభాగాలు కనుపిస్తాయి.

నేను చిన్నతనంలో విన్నపాట ఒకటి జ్ఞాపకం వస్తోంది. బావా బావా పన్నీరు-బావని పట్టుకు తన్నేరు-నులకామంచం వేశారూ-నూరూ గుద్దులు గుద్దారు-పెండ్లి అయిన కొత్తలో ఏ పండుగకో వచ్చిన అల్లుణ్ణి ఇక్కడ బావమరుదులూ, మరదళ్ళూ కలిసి ఏదో ఆటలో పెట్టి, జోడించి ఇలా లఘువుగా దేహశుద్ధి చేసేవారన్నమాట. ఇది పూర్వకాలంలో బాల్య వివాహాలు జరిగే రోజులవి. పట్నవాసాలు పెరగని రోజులు. ఈనాటి కుర్చీలు వగైరాలేని రోజులవి. అప్పుడు బావవస్తే కూర్చోడానికి కోడు విరిగిపోయిన మడత మంచమో, నులకమంచమో వేసి అతను అమాయకంగాసిగ్గుతో భయంతో కూర్చోగానే మంచం విరిగి కింద పడితే,-"అయ్యో బావ పడ్డావా! మా మంచం విరిగితే విరిగింది కాని, నీకేం దెబ్బ తగలలేదుకదా..." అని చిన్న బావమరిది ఒక వైపునా, చిన్న మరదలొక వైపునా చేయూత ఇచ్చి లేవదీస్తూంటే తలుపు చాటున నుంచుని కొత్త పెళ్లికూతురు ఓ

బావా, మరదలు

పక్క నవ్వుతూ ఒకపక్కను భర్తకు దెబ్బ తగిలిందేమో చూదామని ఒకడుగు ముందుకేసి సిగ్గుతో వెనక్కు పారిపోతూంటే, ఈ అవమానం తన భార్య ఎక్కడ చూచిందో అని మొగం కందగడ్డ చేసుకుని లేవబోతూ, మళ్లీ పడబోతూ ఉన్న దృశ్యం పిన్నలకూ పెద్దలకూ ఎంతో ఆనందదాయకంగా ఉండేదిట ఆరోజుల్లో—

భోజనం దగ్గరకొస్తే వడియాలలో చింతగింజలూ, గులకరాళ్లూ పెట్టి తయారుచేసి వడ్డించి పాపం ఆప్యాయంగా అతను నోట్లో పెట్టుకుని నమలబోయేసరికి పళ్లూడినంత పని జరిగితే చప్పట్లుకొట్టి నవ్వడానికి మరదలుకు హక్కు ఏర్పాటుచేశారు.

ఏ వినాయకచవితికో బావవస్తే, అతని మంచంమీద దూలగొండె కొమ్మలు పడేసి దానిమీద పక్కని గుడ్డపక్క వెయ్యడం. అతను చూడక పడుకోగానే వొళ్లు దురదలెత్తి, గోక్కుంటుంటే, "అయ్యో అదేమిటి బావా! అంత గోక్కుంటున్నావు!! కాస్త ఇదిరాస్తే తగ్గుతుంది ఉండు," అని కొంచెం గోమయం రాయడం సర్వజనాంగీకారమైనదే. అలాటప్పుడు బావ ఏ చికిలింత కొమ్మో తీసుకొచ్చి మరదలు నెత్తినంటించి ఓతాయిలుగారి నెత్తిమీద గోరింకోయ్... అంటే చిన్నమరదలు తల తడిమి చూసుకుంటుంది. "అత్తగారూ, మా మరదలు పాపం మొగుడుకోసం వెతుక్కుంటోంది. మీరు త్వరగా ఏదేనా సంబంధం చూస్తారా లేకపోతే...", అంటే, "ఏమిటి బావా ఫో," అని కోపంతో ముడుచుకున్న పెదవుల సందునుంచి తొణికిసలాడే హాస్యం చూచి మాతృహృదయం ఉప్పొంగిపోతూ ఉండేది అనుకుంటాను. బావ స్నానానికి రాగానే, ఉండు బావా నేపోస్తాను నీళ్లు," అని నడివేసంగిలో సలసలకాగే నీళ్లూ, నడి శీతాకాలంలో మంచులాంటి నీళ్ళు హఠాత్తుగా మీదపొయ్యడం కూడా. మరదలు పిల్లకు జన్మహక్కులలో ఒకటి.

ఇవన్నీ సర్వసామాన్యమైన ప్రయోగాలు. ఇంతకంటె సున్నితమైనదీ, వధూవరులకు అత్యంత ఆనందదాయకమైనదీ మరొక చిన్న తమాషా ఉన్నది. అక్కడ ఎక్కడనో ఒకమూల భర్తమీద మనసు, పుస్తకంమీద కళ్లూ పెట్టుకు కూర్చుంటే, మరదలు నెమ్మ

దిగా బావనుపిల్చి, "అక్కడేదో ఉంది బావా నాకు భయమేస్తోంది," అని బావను చెయ్యి పట్టుకుని తీసుకురావడం, బావకు అక్కడ ఏముందో ఊహకు తట్టినా, ఏమీ ఎరగనట్లు మరదలు అతని జాడల్లో వెళ్ళడం, మరదలు నవ్వుల్లు కొడుతూ పారిపోవడం పెళ్లికూతురు ఉలిక్కిపడి, వచ్చిన భర్తను చూచి భంగాగుపడి లేవపోతూంటే ఫరవాలేదు కూర్చోమని మీద చెయ్యి వెయ్యడం, ఆస్పర్శకు చెప్పనలవి కాని ఊహింప శక్యంగాని ఆనందం ఆమె ముఖంలో వ్యక్తమవడం, ఈ అమాయకు అలాగే నిలువునా నీరవడం ఒక రకం!

ఎండవేళ బావ నిద్ర పోతున్నప్పుడు, అక్కయ్య ఏదో పని ఉన్నట్లు ఒక మాటు ఆ గదిలోకి వెళ్ళి ఏదో వెతుకుతున్న నెపం మీద భర్త ముఖారవిందం చూస్తూ, నిలబడడం ఈ కొంటెపిల్ల కనిపెట్టి గభాలున తలుపు పైన గొళ్లెం పెట్టడం, ఈనాటికీ ఆ చిలిపి చేష్టలు ఎన్నెన్నో బావ అక్కడ ఉన్నన్నాళ్ళూ మరదలికి, కవికి కొత్త కొత్త ఊహలు తట్టిస్తూ పుట్టిస్తూనే ఉంటాయి. నిత్యం బావకూ, ఇంట్లోవాళ్లకూ నూతన ఆనందాన్ని కల్పిస్తోనే ఉంటుంది మరదలు.

అవి బాల్యవివాహాల రోజులని, చెప్పాను కాదూ. పెండ్లికూతురే పన్నెండేండ్ల పిల్ల అయితే, మరదలు పిల్లకు ఎనిమిది తొమ్మిదేండ్లకంటె ఎక్కువ వయసు ఉండేది కాదు. అందుచేతను ఈ బావా మరదళ్ళ హాస్యం ఎక్కువగా క్రియా రూపంలోనే పరిమితమై ఉండేది. మాటలతో వేళాకోళాలాడుకోడానికి వయసు చాలదు. అక్కడికీ మాటకారి మరదలు ఊరుకోక, ఏదో విసురు విసురుతోనే ఉంటుంది. మామగారు ఊళ్లో పని చూసుకుని ఇంటికి వచ్చి, స్నాన సంధ్యాది అనుష్ఠానాలు అయేసరికి భర్తకి వేళ అతిక్రమించి, ప్రాణంబులున్ రావుల్ దప్పెను, మూర్ఛవచ్చె తనువున్ డస్సెన్, శ్రమం బయ్యెడి న... అంటూ వ్యంగ్యంగా కూనురాగాలు తీసే అల్లుడిని "లే నాయనా కాళ్ళకడుక్కో..." అనే అత్తగారి అమృతవాక్కులు పూర్తి కాకుండానే "అమ్మా, బావకు ఆకలి లేదు—ఈపూట భోజనం చెయ్యడట," అని మరదలు ముందే సమాధానం చెప్తుంది. విస్తరి దగ్గర కూర్చుని భోజనం చేస్తున్నంతసేపూ అల్లుడికి ఇష్టమని చేసిన కూర, పిండివంట వగైరా వడ్డిస్తుంటే, "అయ్యయ్యో! ఇవి చేశావేమిటే అమ్మా! బావకివి సయించవ"నీ, "ఆ వడ్డనేమిటే అమ్మా అతను వద్దు మొర్రో అంటుంటేనూ," అని ఏదో వాగుతోనే ఉంటుంది. ఇంతకంటె కొంత ముదిరిన మరదలు ఏమిచేస్తుందో చూశారా! ఒకరోజు మధ్యాహ్నం భోజనానంతరం బావ గదిలో ఏదో చదువుకుంటున్నాడు. సావిట్లో ఇంట్లోవాళ్ళు, పక్క ఇంటి వాళ్ళు కొందరూ కూర్చొని కబుర్లు చెప్పుకుంటుంటే వీధిలో గాడిద అరుపు వినపడ్డది. వెంటనే మరదలు, "అబ్బబ్బ, ఏమిట్రా మోసోది. ఒక్కమాటు ఊరుకుందురూ, బావ ఏదో పాడుతున్నాడు విందాం..." అని అందరినీ కడుపు చెక్కలయ్యేట్లు నవ్వించింది. బావకూ వినపడ్డది ఈ మాట. ఏమంటాడు పాపం.

ఇటువంటి సందర్భంలోనే ఈ నాటి మరదలు ఈలాటి విసురు ఒకటి విసిరింది. వాళ్ళంతా చీట్లపేక — బావతో సహా — ఆడుకుంటుంటే వీధిలో కుక్క ఒకటే అరవడం మొదలెట్టింది. "అబ్బా వెధవ కుక్క చంపేస్తోంది," అన్నాడు బావ. వెంటనే మరదలు, "అలా విసుక్కుంటే ఎలాగు బావ? పాపం అది హిస్ మాస్టర్స్ వాయిస్! అనగా నీమీద గౌరవంచేత నీ గొంతులా ఉండాలని సాధకం చేసుకుంటోంది," అన్నది. బావకూడా ఈ చమత్కార వచనం మెచ్చుకోక తప్పింది కాదు.

ఎంత వేళాకోళం చేసినా, ఎంత వెక్కిరించినా బావకు మరదలు మీద మక్కువ ఎక్కువగా ఉండానికొక ముఖ్యకారణం ఉన్నది. బావకు స్నానానికి నీళ్ళు తోడి ఇవ్వడానికి, తుడుచుకోడానికి తువ్వాలు వగైరా సిగ్గుపడుతున్న అక్క చేతుల్లోనుంచి లాక్కుని బావకందివ్వడానికీ, భోజనానంతరం అక్క చుట్టి ఇచ్చిన తములపాకు చిలకలూ, పోకచెక్కలూ అందివ్వడానికి ఎంతో సరదాగా సహాయపడుతూ ఉంటుంది. అంతేకాదు, అక్కాబావల మధ్య రహస్యవార్తాహారిగా ఉపయోగపడుతుంది. వారి అమాయికమైన ప్రథమ ప్రణయలేఖలను భద్రంగా అందివ్వడానికి సరియైన టపాజవాను మరదలుకంటె మరెవ్వరు దొరుకుతారు నమ్మకమైనవాళ్ళు? వాళ్ళు ఎప్పుడేనా ఒకటి రెండు నిముషాలు మాట్లాడుకోడానికి సంకేతస్థలం చూపించడానికి, ఆసమయాల్లో అటుకేసి మరెవ్వరూ రాకుండా కాపలా ఉండడానికీ దూతికగా, రహస్య సంరక్షకురాలుగా ఈ నూత్న దంపతులకు జీతభత్యాలులేని వాలంటరీ చేసేది మరదలు. వీటి అన్నిటికీ మెచ్చి, బావ ఒక్కొక్కప్పుడు భార్యమూర్తిని మనసులో నిలిపి మరదలును ఆలింగనంచేసుకుని ఒక్క ముద్దుతో తనకృతజ్ఞత వెల్లడిచేసుకునేవాడు. అప్పుడు మరదలు సంతోషంపట్టలేక, "ఛీ బావా— నేను అక్కయ్య ననుకుంటున్నావా ఏమిటి?" అని విడిపించుకుపోతుంటే, బావకూడా కొంటెతనంగా, "అక్కయ్యవనుకోడం లేదులే — నువ్వే ననుకుంటున్నాను; శృంగారంలో ప్రథమ పాఠాలు నీకు నేర్పడం నీ భవిష్యత్తుకు చాలా మంచిదనితోచింది," అనే బావను ఒక్కతోపుతోసేసి, "నువ్వేం నేర్పక్కర లేదు," అని మరదలు మూతి ముడుచుకునేది. "ఒహో, అయితే నారాబోయే తమ్ముడే నేర్పుతాడు లే," అని బావ అంటే—"ఛీ, నాకెవ్వరూ నేర్పక్కర లేదు," అని అనాలోచితంగా అన్నమాట మరదలనగానే, "అలాగా! అయితే, నీకిదివరకే తెలుసును కాబోలు. అయితే మా తమ్ముడికే నువ్వు నేర్పుతావన్న మాట." అనే బావమాటలకు సమాధానం చెప్పలేక, లోపలునుంచి నిర్హేతుకంగా పాలపొంగులా పొంగివచ్చే ఆనందాన్ని అణచుకొని, "కోతి మాటలు! కోతి" అని ఎక్కిరిపించే మరదలు వెయ్యేళ్ళు సుఖియై సౌభాగ్యవతియై వర్ధిల్లాలి!

ఇటువంటి పరాచికాలు, కేవలం సకర్మకమైనా ఆనాటి పిన్నలకూ, పెద్దలకూ చెప్పలేని, వర్ణించలేని ఆనందడోలికలమీద సంసారం సాగేటట్లు చేసేవి. నూతన దంపతుల ప్రథమ సమాగమానికిది నాందిగా ఉండేది. వారి ప్రథమ పరిచయానికి, ప్రణయానికి ఒక వింత సుకుమార సురభిళమైన పూలబాట ఏర్పాటుచేసేది, ఈ మరదలు పిల్ల. కొత్త ఊరికి, కొత్త ఇంటికి, కొత్త బంధువులమధ్యకు వచ్చిన బావ హడలి బెజారై పారిపోకుండా ఈ చిట్టిమరదలు, తన ఆటలతో, నవ్వులతో, పరాచికాలతో అంధకారంలో ఉన్న భవిష్యత్తుకు కొంచెం తెర తొలగించి గాండీవానిలా దూరాన్ని ప్రకాశించే రాగరేఖలను చూపించి, ఇక్కడికి మళ్లీ మళ్లీ రావాలనే వాంఛ కలిగించేది బావకు. బావ భావిజీవిత ఆనందస్వరూపాన్ని గూర్చి వింతవింత కలలు కనేటట్టు చేసేది ఈ చిన్నిపిల్ల. వివాహం అంటే ఇదా! సంతోషం అంటే ఇదా! సంసారం అంటే ఇదా! అయితే యింకేం కావాలి అనుకునేటట్టు మైకంలో పడేసేది బావని. మరదలిదంతా కేవలం నిస్స్వార్థంగా చేస్తోందనుకుంటారేమో! కాదని నా నమ్మకం. బావరాక, బావతో పరిచయం, బావతో పరాచికం, ఆ అమాయికపు బాలకుకూడా అనిర్వచనీయమైన ఆనందం కలిగించేది. హృదయం వికసించినట్టుండేది. ఏవేవో సుఖస్వప్నాలు వచ్చేవి. తనకూ పెండ్లి అయితేనా

(56-వ పేజీ చూడండి)

ఉత్తమమైన

ఫొటోగ్రాఫీకి కచ్చితమైన సాధనలు

అన్నిరకములైన ఫిల్ములతోను పరిశోధనలు జరిపిన తరువాత, ప్రతి ఫోటోగ్రాఫరుకి, తమ జీవితములో, అగ్ఫా ఫిల్ముయొక్క అనుగుణ్యముగా ఉత్కృష్టమైన స్వభావముపై దృఢవిశ్వాసమును పొందగలిగే సమయమువచ్చినది. ప్రతికూల కాంతి పరిస్థితులలో సహితం, సుస్పష్టమైన చిత్రములను తప్పక చేకూర్చ గలిగే అత్యధిక గ్రాహణ శక్తిగలిగిన అగ్ఫా ఐసోపెన్ ఐయస్‌యస్ ఫిల్ము యీనాడు ప్రపంచమంతట పేరుపొందినది. దీనికింత అధిక వేగమున్నప్పటికి, ఆశ్చర్యకరమైన యెక్స్పోజరుకూడా దీనికి వుండుటవలన, యెక్స్పోజరు కొంచెము యెక్కువ, తక్కువ అయినప్పటికి ఫలితములో మాత్రము తేడావుండదు. దానియొక్క గ్రెయిన్ మామూలుగా అందముగా వుండును. మైదానములు, ఆటలు మొదలుకొని, యింటిలోపలిచిత్తరువులు, నైట్ షాట్స్‌వరకుగల అనేకరకములైన ఫోటోలు తీయుటకు యిది ఉపయోగమైన ఫిల్ము.

అగ్ఫా ఐసోపెన్ ఐయస్‌యస్ ఫిల్ము

భారతదేశములో సోల్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:

అగ్ఫా ఇండియా ప్రైవేట్ (లిమిటెడ్)

బొంబే • న్యూ ఢిల్లీ • కలకత్తా • మద్రాస్

AGFA-55-4 TL

బావా మరదలు

(11-వ పేజీ తరువాయి)

అనుకుని సిగ్గుతో అక్కడ ఆగిపోయేది. త్వరలో తనకూ రానున్న ప్రణయగాథ కప్పుడే అంకురార్పణ అయేది. అస్ఫుటమైన చిత్రాలేవో కనపడేవి. ఆ పిల్ల చిన్నది గనుక, చతురకాదు కనుక ఇవన్నీ స్పష్టంగా ఊహించుకోనూ లేకవచ్చును. బావతోనైనా చెప్పలేకనూ పోవచ్చును. కాని ఈ పద్ధతుల నేర్పాటుచేసిన పెద్దలు మట్టుకు ఈ పరిణామాలన్నీ ఊహించి, వాంఛించి చేశారనే నా నమ్మకం,

కాని ఏమిలాభం? ఆయనెవరో అన్నట్టు రోజులుమారాయి. పాశ్చాత్య నాగరకత మన కొంపతీసింది. ఎన్నివేల శతాబ్దాలకు పూర్వమో ఏర్పాటైన సమిష్టికుటుంబాలను ఒక్క శతాబ్దంలో నేలమట్టం చేసింది. ఈనాడు ఆ వివాహాలూ లేవు; ఆమరదళ్ళూ లేరు; ఆ హాస్యమూ లేదు; ఎలావుంటుంది? పట్నంలో విద్యాభ్యాసం చేస్తున్న పద్దెనిమిది నుంచి పాతిక సంవత్సరాలదాకా వున్న పడుచువధువు, పల్లెటూళ్లో వ్యవసాయం చేతనో, పట్నాలలో ఉద్యోగం చేతనో బ్రతికే తలిదండ్రులు కన్యాదాతలు. ఏ ఢిల్లీలోనో, బొంబాయిలోనో ఉద్యోగములో వున్న నడివయసువాడు వరుడు. బంధువులు ఆఖరుకు తోడపుట్టినవాళ్లు కూడా రావడానికి వ్యవధిలేని ఒంటిపూట వివాహాలు. వెంటనే భర్తను భార్య వెంటనంటిపోవడం. ఇంక మరదలు పరాచికాలకు సావకాశమేది? ఏ శెలవులలోనో రెండు రోజులు కలుసుకున్నప్పుడు ఓమోస్తరు చదువుకున్న మరదలు, ఏంబావా మీవూళ్లో [illegible] సినిమా లేవన్నా చూచావా? అనో [illegible]షేక్స్పియర్ లా అలావున్నా వేమనో సంభాషణ కుపక్రమిస్తుంది. అంతకంటె విద్యాధికురాలయిన మరదలయితే, అణుశక్తినిగురించో సూయజ్ సమస్యను గురించో, [illegible]పత్య రహస్యాలను గురించో స్వేచ్ఛగా [illegible]ట్లాడి బావను భయపెడుతుంది. ఇందులో [illegible]మానంద ముంటుంది? అసలే దుఃఖమ[illegible]మైన జీవితం నానాటికి మరీ దుర్భరమవుతున్న రోజులలో హాస్యం మనుసునేనా [illegible] మనం మరచిపోవడానికి వీలులేని పరిస్థితు[illegible] వచ్చాయి. అందుకని, ఈ నూతన వా[illegible] వరణానికి అవసరమైన నూత్న సాంసారిక హాస్యం మనం సృష్టించుకోవాలి. లేకపోతే, జీవితం దుర్భరంకాదూ? మనం అధైర్యపడ నక్కరలేదు. క్రొత్తరకం హాస్యం, హృద్యమైన హాస్యం, మనస్సునీ బుద్ధినీ వికసింప[illegible] అద్వితీయమైన ఆనందానికి దారితీసే హాస్య[illegible] తప్పక వస్తుంది. శుభం భవతు.

[మద్రాసు రేడియో సౌజన్యంతో.]

Printed and Published for Nageswara Rao Estates (Private) Ltd., by S. Radha Krishna at The Andhra Patrika Press, 6 & 7, Thambu Chetty Street, Madras-1. Editor S. Sambhu Prasad.